

LBRIS

We know
books

Colecția: 100 CAPODOPERE
Coperta și colaj: Florin AFLOAREI

Editori: Aura CHRISTI & Andrei POTLOG

Lectori: Vlad ROMAN, Constantina Raveca BULEU, Nicoleta CRISTEA

Director economic: Mihaela DAVID

Tehnoredactor: Carmen DUMITRESCU

Editura IDEEA EUROPEANĂ

O.P. 22, C.P. 113, București, 014780

Tel./Fax.: 021-2125692; Tel.: 021-3106618

Comenzi carte prin poștă:

Tel.: 021-2125692

E-mail: fcideeaeuropeana@yahoo.com

www.ideeaeuropeana.ro

L. N. Tolstoi, Opere alese în nouă volume, Vol. III,
Învierea, Ediția II, Literatură artistică, 1986
© Ideea Europeană, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TOLSTOI, LEV NIKOLAEVICH

Învierea / Lec Tolstoi ; trad. din lb. rusă de Vasile Levițchi. -
București : Ideea Europeană, 2022
ISBN 978-606-594-958-4

I. Levițchi, Vasile (trad.)

821.161.1

LEV TOLSTOI

Învierea

Traducere din limba rusă de
VASILE LEVIȚCHI

IDEEA
EUROPEANĂ
București, 2022

I

Oricât s-ar fi străduit oamenii aceștia, îngrămădiți câte-veva sute de mii pe un loc nu prea larg, să desfigureze pământul pe care mișunau, oricât l-ar fi bătut cu pietre ca să nu mai crească nimic pe el, oricât l-ar fi plivit de orice firicel de iarbă ivit cu greu și ar fi afumat totul cu petrol și cărbuni, oricât ar fi tuns arborii și ar fi alungat vietățile umblătoare și zburătoare – primăvara era primăvară chiar și la oraș. Soarele încălzea, iarba creștea îndărătnică pe oriunde putea răzbate, nu numai ca gazon, ci și printre lespezile de piatră ale bulevardelor; mestecenii, plopii și mării își desfăceau frunzele cleioase și aromate, teii își umflau mugurii plesniți; ciorile, vrăbiile și porumbeii își refăceau cu bucurie cuiburile, iar muștele își înteteau bătăitul pe lângă pereții încălziți de soare. Se bucurau și plantele, și păsările, și găzele, și copiii.

Oamenii însă – oameni maturi, în toată firea – nu conțineau să se înșele și să se chinuiască pe ei înșiși și unul pe altul. Oamenii socoteau că sfântă și importantă nu această splendoare a lumii lui Dumnezeu, dată spre bucurie pentru toată suflarea, menită să îndemne la pace, dragoste și bună învoire, ci sfinte și importante erau rânduielile statornicite de ei pentru a domni unul asupra altuia.

Astfel, cei din cancelaria închisorii guberniale socoteau că e sfântă și importantă nu primăvara ce pogorâse cu bucuriile și duiosia ei asupra oamenilor și a viețuitoarelor, ci sfântă și importantă era hârtia primită în ajun, cu număr și pecete, prin care se cerea ca astăzi, 28 aprilie, la ora nouă dimineața, să fie trimiși trei deținuți aflați aici, un bărbat și două femei. Una dintre ele, o răufăcătoare primejdioasă, trebuia expediată separat. Și iată, pe baza acestui ordin, în ziua de 28 aprilie, la ora opt dimineața, gardianul apărui pe

coridorul întunecos și rău mirositor al secției de femei. În urma lui venea o femeie cu fața chinuită, îmbrăcată într-o bluză cu galoane pe mâneci, strânsă într-o centură cu margine albastră. Era gardiana.

– Aveți nevoie de Maslova? – întrebă ea, apropiindu-se, împreună cu gardianul de serviciu, de ușa unei celule.

Gardianul, zornăind mănunchiul de chei, deschise lăcățul, deschise ușa camerei din care năvăli un aer și mai respingător și răcnii:

– Maslova, la judecătorie!, și închise ușa din nou, așteptând.

Chiar și în ograda închisorii vântul aducea prospețimea dătătoare de viață a câmpurilor, în timp ce pe coridoarele plutea o putoare de nerespirat, un aer îmbăcsit de fecale, mucegai și păcură, care putea să-l aducă la deznădejde pe orice nou venit. Gardiana încercase această senzație pe propria piele imediat ce venise de afară, deși era obișnuită cu aerul greu. Intrând în coridor, simți dintr-o dată o sfârșeală și i se făcu somn.

În celulă se auzi forfotă: voci de femei și pași desculți.

– Mișcă mai repede, Maslova, auzi! – răcnii gardianul șef din ușa celei.

Peste câteva minute în ușa apărură o femeie mică de statură, pieptoasă, cu o bluză și fustă albă, peste care avea un halat de culoare cenușie; pași vioaie și se opri lângă gardian. În picioare avea ciorapi din bumbac și papuci de închisoare, iar pe cap avea o broboadă albă, de sub care ieșeau cărlionți negri, scoși special ca să se vadă. Fața femeii era de o paloare neobișnuită, ca la oamenii închiși multă vreme, amintind de firavii lăstari de cartofi din pivnițele întunecoase. Albe îi erau și mâinile mici, dar cam late, alb și gâtul grăsuț, ce se zărea de sub gulerul larg al halatului. Te surprindeau, în contrast cu paloarea feței, ochii de un negru intens, strălucitori, ce erau oarecum umflați, dar foarte vii, iar unul dintre ei puțin sașiu. Femeia se ținea drept, cu pieptul său mare avântat semeț înainte. Ieșind pe coridor, își ridică mândră capul, îl privi pe gardian fix în ochi și se opri gata să îndeplinească tot ce i se va cere. Gardianul se pregătea să închidă ușa, când în deschizătură se ivi fața palidă, severă și încrețită a unei femei cu părul alb. Bătrâna începu a-i spune ceva Maslovei. Gardianul însă închise ușa și capul dispărură. În celulă chicoti o femeie. Maslova zâmbi și ea și

se apropie de ferestruica mică, zăbreliță, tăiată în ușă. Din partea cealaltă bătrâna își lipi fața de ferestruică și o sfătui cu glas răgușit:

– Vezi să nu-ți scape vreo vorbă de prisos, ține-o una și bună și gata!

– Fie ce-o fi, că mai rău nu mi-o fi. Aleagă-se una! – zise Maslova, scuturându-și capul.

– Una, una, că nu două, – i-o întoarse gardianul șef, gustându-și cu superioară satisfacție finețea glumei. – Marș după mine!

Ochiul bătrânei ce se arătase prin ferestruică dispărură, iar Maslova ieși în mijlocul coridorului și porni cu pași mărunți și repezi în urma gardianului șef. Coborâră treptele de piatră, trecând apoi pe lângă celulele bărbaților, mai infecte și mai gălăgioase decât ale femeilor, petrecuți de ochi curioși prin ferestrele ușilor, și intrară în cancelarie, unde așteptau doi soldați înarmați pentru escortă. Un conțopist îi dădu unuia dintre soldați o hârtie îmbibată cu fum de tutun și, arătându-i-o pe deținută, zise:

– Ia-o în primire.

Soldatul, un mujic zdravăn din Nijni Novgorod, cu fața roșie și ciupită de vărsat, vârî hârtia în manșeta de la maneta, zâmbi și, făcând un semn spre tovarășul său, un ciuvaș cu pomeții lați, arătă spre deținută. Soldații și deținuta ieșiră în curte și porniră spre ieșirea centrală.

Dincolo de poarta principală soldații și deținuta se pomeniră în stradă și o luară încet spre oraș prin mijlocul ulițelor pietruite.

Birjarii, băcanii, bucătăresele, muncitorii, slujbașii se opreau și o urmăreau pe Maslova cu priviri curioase; unii clătinău din cap și se gândeau: „Iată la ce duce o purtare urâtă, nu ca a noastră”. Copiii priveau cu groază la această nelegiuță, liniștindu-se doar la gândul că soldații au arme și o păzesc bine, așa că ea nu le mai poate face nici un rău. Un țaran, care tocmai ieșise dintr-un birt, unde băuse ceai multumit că reușise să vândă cu un preț bun niște cărbuni, își făcu semnul crucii, se apropie de ea și-i întinse o copeică. Deținuta roși cu privirea în pământ și balmăji ceva.

Simțind săgetarea atâtor priviri îndreptate asupra ei, Maslova le întâmpina pe furis, fără a întoarce capul, și atenția aceasta a trecătorilor începu să o amuze. Mai mult o bucura însă, după timpul petrecut în celulă, aerul curat

de primăvară, dar îi era greu să pășească pe pietre, căci picioarele uitaseră parcă deprinderea de a merge, incomodate mai ales de papucii grosolani, așa că se strădui să meargă cât mai încet, uitându-se pe unde calcă. În dreptul unei dughene, în care se vindea făină, niște porumbei forfoteau prin mijlocul străzii, nestingheriți de nimeni și era cât pe ce să-l atingă pe unul cu piciorul, dar acesta zvâcni și zbură în sus chiar pe lângă urechea deținutei, încât ea simți adierea provocată de aripi. Deținuta zâmbi, dar în același moment oftă din greu, amintindu-și starea în care se afla.

II

Istoria deținutei Maslova era dintre cele mai obișnuite. Era fiica unei argate fără bărbat, pripășită pe lângă măică-sa, care era îngrijitoare de vite pe moșia stăpânită de două surori moșierite. Femeia asta nemăritată năștea în fiecare an și, după cum se făcea de obicei prin sate, pruncul era botezat, apoi lăsat să moară de foame, nașterea lui nefiind dorită, pentru că însemna o povară în plus.

Astfel i-au murit cinci copii. Toți fuseseră botezați, apoi alăptați de mântuială, până se duceau pe lumea cealaltă. Al șaselea, zămislit cu un țigan nomad, era fetiță și ar fi avut aceeași soartă, dar s-a întâmplat că una dintre cele două cucoane a intrat în grajd să le certe pe îngrijitoare că smântâna nu era bună. Intr-un colț al grajdului zăcea lăuza și, alături de ea, odrasla nou-născută, o fetiță plină de vigoare și sănătate. Bătrâna domnișoară le făcu pe toate cu ou și cu oțet: și pentru mirosul greu al smântânii, și pentru că au lăsat femeia să nască în grajd, dar deodată se înduioșă la vederea pruncului și hotărî să-i fie nașă. Deci o boteză și, fiindu-i milă de fină, porunci să i se dea mamei lapte și ceva bani, astfel că fetița rămase în viață. Bătrânele domnișoare așa-i ziceau – „izbăvita”.

Avea trei ani când maică-sa, îmbolnăvindu-se, a murit. Bătrânele îngrijitoare de vaci nu-i prea păsa de nepoată și atunci cucoanele au luat-o la ele. Fetița cu ochii ca mura era neobișnuit de vioaie și drăgălașă și era o mângâiere pentru bătrânele domnișoare.

Cea mai tânără dintre ele, Sofia Ivanovna, era și mai bună la suflet – ea o botezase pe fetiță, iar acum o îmbrăca frumos, o învăța să citească, având de gând să-i dea o educație aleasă. Cea mai în vârstă însă, Maria Ivanovna, fiind mai aspră, socotea că e mai bine să facă din ea o lucrătoare bună, o cameristă, așa că era mai exigentă cu ea, o pedepsea, ba uneori o și bătea. Așa a crescut fetița, între două firi diferite.

Îi ziceau Katiușa, nici prea grosolan – Katika, dar nici prea dezmiardător – Katenika. Cosea, făcea curățenie în odăi, lustruia icoanele, prăjea, măcina și servea cafea, spăla diverse lucruri, iar uneori stătea cu stăpânele ei și le citea vreo carte.

Fusese pețită, dar n-a vrut să meargă după nimeni, căci presimțea că i-ar fi greu să se mărite cu oamenii muncitori care o ceruseră, ea, care dusese o viață dulce, boierească.

Așa o dusese până la șaisprezece ani. Iar când a împlinit șaisprezece ani, a venit în ospetie un nepot de-al stăpânelor, un prinț bogat, student, și Katiușa s-a îndrăgostit de el, păstrând în suflet sentimentul de iubire. După doi ani, în drum spre front, nepotul a mai trecut pe la mătușile lui, având răgaz patru zile, și în ajunul plecării a sedus-o, lăsându-i la despărțire o hârtie de o sută de ruble. După cinci luni de la plecarea lui, fata a înțeles că este însărcinată.

De atunci toate o nemulțumeau, era numai cu gândul la cum să scape de rușinea ce o aștepta; a început să-și neglijeze îndatoririle din casă, iar într-o zi – fără să-și dea seama cum și de ce – a avut o izbucnire puternică și și-a vărsat supărarea asupra stăpânelor, aruncându-le în față grosolanii. Se căi după aceea, dar a trebuit să-și ceară concedierea.

Supărate, domnișoarele au lăsat-o să plece. A devenit servitoare la un polițai, dar a trebuit să plece după trei luni, pentru că stăpânul, om de cincizeci de ani, începuse să se lege de ea, devenind din ce în ce mai insistent, încât odată ripostă, numindu-l prost și drac bătrân și îl izbi în piept până îl doborî la pământ. O alungară pentru grosolanie. Să se angajeze în altă parte nu mai avea nici un rost, căci se apropia sorocul să nască, așa că se pripăși într-un sat, la o văduvă bătrână, care făcea negoț cu vin și care era și moașă. Născu ușor, dar moașa o infectă de febră puerperală, de

aceea copilul, un băiețel, îl luă o babă și-l duse la orfelinat, dar după spusele ei, abia ajuns acolo, muri.

Când se adăposti la moașa aceea să nască, Katiușa avea o sută douăzeci și șapte de ruble, douăzeci și șapte câștigate de ea și suta de la seducătorul său. La plecare îi mai rămăseseră șase ruble. Nu știa să economisească, cheltuia și pentru sine, dădea și altora. Moașa îi luă pentru întreținere patruzeci de ruble pentru două luni, douăzeci o costase transportarea copilului la oraș, patruzeci de ruble îi dădu-se babei cu împrumut, să-și ia vacă, douăzeci dădu-se pe o rochie și niște mărunțișuri, așa că, după ce se însănătoși, Katiușa nu mai avea nimic și iar trebuia să-și caute de lucru. Găsi slujbă la un pădurar. Era însurat, dar, la fel ca și polițaiul, începu să-i dea târcoale Katiușei chiar din prima zi. Nu-l putea suferi, așa că încerca să-l evite, dar el era mai viclean și mai priceput. La urma urmei, îi era stăpân și putea să facă ce voia. Pândi momentul și o avu. Soția intră la bănuieli și, reușind să-l prindă în cameră cu Katiușa, începu s-o lovească. Katiușa nu se lăsase și, în urma încăierării, fusese gonită fără să primească o lețcaie pentru cât lucrase. Katiușa a plecat la oraș și s-a oprit la o mătușă. Bărbatul ei fusese legător de cărți, cândva trăiau bine, dar acum își pierduse clienții și se ținea numai de băutura, cheltuind tot ce-i cădea în mână.

Mătușa ținea o mică spălătorie și astfel își întreținea copiii și bărbatul decăzut. Ea îi propuse Katiușei să devină spălătoreasă. Văzând însă munca grea a spălătoreșelor, Maslova nu s-a putut hotărî și, cu ajutorul agențiilor, a găsit un loc de servitoare la o doamnă, care avea doi băieți la gimnaziu. După o săptămână, fiul cel mai în vârstă, un tânăr în clasa a șasea, având deja mustați, a lăsat cartea și s-a dat pe lângă Maslova. Mamă-sa o găsi vinovată de toate pe Maslova și o concedie imediat. Alt loc Maslova nu și-a putut găsi, în schimb întâlni, la una dintre agențiile pentru angajarea servitoarelor, o damă elegantă, cu mâinile pline de inele și brățări. Auzind în ce situație se află Maslova și că era în căutare de slujbă îi dădu-se adresa și o invită la dansa. Maslova s-a dus. Dama o primi cu multă căldură, o servi cu prăjituri și vin dulce, apoi trimise camerista undeva cu un bilețel. Seara, în odaie intră un bărbat înalt, cu plete lungi și cărunte, cu barbă la fel de căruntă; se așeză îndată lângă Maslova zâmbind și începu să glumească,

cercetând-o cu ochi scânteietori. Gazda îl pofti în altă cameră și Maslova o auzi vorbind: „E o trufanda, e proaspătă, de la țară”. Apoi o chemă și pe dânsa, spunându-i că domnul e un scriitor cu bani mulți și dacă ea o să-i placă înseamnă că a lovit-o norocul. Ea îi plăcuse și scriitorul îi dădu douăzeci și cinci de ruble, promițându-i să se vadă des cu ea. Banii se topiră curând; i-a plătit mătușii pentru întreținere, și-a cumpărat o rochie nouă, o pălărie și ceva panglici. Peste câteva zile scriitorul a trimis iar după ea. Și s-a dus. Îi mai dădu douăzeci și cinci de ruble și-i propuse să se mute într-o altă locuință.

Trăind în apartamentul închiriat de scriitor, Maslova se îndrăgosti de un băiat de prăvălie, vesel, care trăia în aceeași curte. Se despărți de scriitor și se mută într-o locuință mică. Tânărul însă își încălcă promisiunea de a se căsători cu ea, o părăsi pe neașteptate și, fără să-i spuună vreo vorbă, plecă la Nijni. Maslova era din nou singură. În locuință nu a mai putut rămâne, căci polițaiul îi pusese în vedere să-și ia bilet galben și să treacă examenul medical. Katiușa s-a dus din nou la mătușa sa. Aceasta, văzând-o cu rochie nouă și pălărie, o primi cu respect, crezând că s-a îmbogățit și nu i-a mai propus să lucreze în spălătorie. De altfel, Maslova nici nu-și mai punea problema să lucreze sau nu ca spălătoreasă. Se uita cu milă la munca de ocnașe a spălătoreșelor, femeii deșirate și palide, unele bolnave, care storceau și călcău rufe în aburul de săpun încins la treizeci de grade, cu ferestrele deschise și iarna și vara, și se îngrozea la gândul că și ea ar fi putut ajunge aici.

Tocmai în acest moment de cumpănă, când Maslova nu-și putea găsi nici un protector, a fost găsită de o matroană abilă, care se ocupa cu recrutarea fetelor pentru casele de toleranță.

Maslova fuma de mult, iar în timpul legăturii sale cu băiatul de prăvălie și după ce fusese părăsită de el începuse să și bea. Vinul începu să-i placă nu numai fiindcă îl găsea gustos, ci și pentru că o făcea să uite de loviturile primite și de greutatea vieții. Ba chiar îi dădea acea siguranță și lipsă de jenă pe care nu le avea când era trează. Fără vin se simțea cuprinsă de tristețe și rușine.

Matroana o invită pe mătușă la masă, iar Katiușei, după ce o îmbătă, îi propuse să se angajeze la cel mai renumit bordel din oraș, expunându-i cu lux de amănunte toate

avantajele. Maslovei se afla într-o dilemă: ori umilitoarea starea de față în casă, expusă mereu poftei bărbaților și cu perspectiva unor legături amoroase efemere, ori o situație liniștită și avantajoasă, sub protecția legii, permanentă de prostituată bine plătită. Ea a ales ultima variantă. Iși doare ca, prin asta, să se răzbune și pe prinț, și pe vânzător, și pe toți oamenii care i-au făcut rău. A mai tentat-o, cântărind greu în balanță, și perspectiva de a se îmbrăca frumos. Matroana îi spusese că acolo are dreptul să-și comande ce fel de rochii dorește: de catifea, de mătase, pentru bal sau decoltate. Când și-a imaginat cum i-ar sta într-o rochie de mătase galben-deschisă cu garnitură de catifea neagră la decolteu, nu a mai putut rezista tentației și a fost de acord. Spre seară o birjă a dus-o în vestita casă de toleranță patronată de Kitaeva.

Din acea zi Maslova a început o viață, care însemna o neîntreruptă batjocorire a legilor lăsate de Dumnezeu și de oameni, viață dusă de sute și sute de mii de femei, nu numai cu aprobarea, ci și sub protecția puterii de stat, viață care, pentru nouă femei din zece, se termină în boli chinuitoare și moarte prematură.

După orgiile nopții, dimineța și-o petrecea în somn greu. La orele trei-patru după-amiază se trezea fără vlagă într-un pat murdar. Un pahar de sifon pentru gura cochilată, o cafea, plimbări leneșe din cameră în cameră în capot, priviri aruncate de după perdele, certuri inofensive; apoi spălatul și parfumatul corpului, al părului, încercatul rochiilor, gătitul în fața oglinzii, fardatul, arcuitul sprâncenelor, mâncarea grasă și dulce; apoi rochia de mătase aprinsă cu decolteu îndrăzneț și apariția în sala mare, bogat împodobită și inundată de lumină, sosirea oaspeților, muzica, dansul, bomboane, vin, țigări și dragoste cu tineri și cu vârstnici, cu adolescenți și cu bătrâni ramoliți, cu holtei și cu însurați, cu negustori și cu băcani, cu armeni, evrei, tătari, cu bogați și cu săraci, cu sănătoși și cu bolnavi, beți și treji, bădărani și gingași, militari și civili, studenți și gimnaziști — din toate păturile, de toate vârstele și caracterele. Strigăte și glume, bătaie și muzică, tutun și vin, și iarăși muzică până în zori, când venea eliberarea de orgie și refugiul într-un somn ca de plumb. Și așa în fiecare zi, săptămâna întregă. Iar la sfârșitul săptămânii — era obligatorie prezentarea la o instituție de stat, o secție cu funcționari și

doctori plătiți, bărbați care, uneori cu austeră seriozitate, alteori cu o veselie jucăușă, nimicind simțul pudorii dat de natură nu numai oamenilor, ci și animalelor drept mijloc de protecție pentru ispita fărădelegii, cercetau aceste femei și le dădeau autorizație pentru a continua cu complicității lor aceleași fărădelegi în săptămâna care urma. Și astfel încă o săptămână. Și așa în fiecare zi, și iarna, și vara, fie zi de lucru, fie sărbătoare.

Și acest fel de viață a durat șapte ani, timp în care Maslova a schimbat două case și o dată s-a tratat într-un spital. În al șaptelea an de prostituție și în al optulea de la prima cădere, când împlinise douăzeci și șase de ani, i-a fost sortit să nimerească la închisoare și acum era dusă la judecată, după șase luni de arest preventiv între ucigași și hoațe.

III

În timp ce Maslova se apropia sub escortă de clădirea judecătorei, istovită de drumul lung, corupătorul ei, prințul Dmitri Ivanovici Nehliudov, nepotul stăpânelor ei, care o crescuseră, stătea întins în patul său înalt cu arcuri, cu saltea de puf, în așternutul motololit. Iși deschisea gulerul cămășii de noapte din pânză albă de olandă, ce avea la piept pliuri călcate cu fierul, și fuma, privind fix în gol și gândindu-se la ce a fost ieri și la ceea ce are de făcut astăzi. Amintindu-și de seara din ajun, petrecută în mijlocul familiei Korceaghin, oameni bogați și de rang, cu a căror fiică, după cum presupunea toată lumea, urma să se căsătorească, el oftă și aruncă țigara arsă, vrând să scoată din tabachera de argint alta, dar se răzgândi și își lăsă în jos picioarele albe și netede, căutând cu ele papucii de casă, își aruncă pe umerii plini un halat de mătase și intră cu pași grei și repezi în baie, o cameră vecină cu dormitorul, în care pluteau miresme de elixiruri, odicolon, parfumuri și briantină. Acolo își curăță cu un praf special dinții plombați în multe locuri, îi clăti cu o soluție parfumată, apoi se spală îndelung, peste tot, ștergându-se cu prosoape diferite. Pentru mâini folosi un săpun parfumat, după ce își curăți atent cu o periută unghiile lungi, apoi trecu în altă cameră, cu duș, lăsându-și în bătaia apei

reci corpul musculos, cam învelit cu grăsime. Se șterse cu un prosop pufos, îmbracă haine ca zăpada, călcate cu grijă, luă în picioare ghetele lustruite lună și se așează în fața oglinzii să-și pieptene cu două perii bărbița neagră și creață și chica zburliță, cam rărită în partea din față.

Toate obiectele pe care le folosea pentru toaletă: lenjerie, ghete, haine, cravate, ace, butoniere – erau de cea mai fină calitate, scumpe, dar simple și rezistente.

Luând dintr-o duzină de cravate și broșe pe cele care îi căzură în mână (cândva îl pasiona alegerea lor, acum însă i se părea complet lipsită de importanță), îmbracă un costum impecabil și ieși, curat și parfumat, deși nu îndeajuns de înprosătat, într-o sufragerie lungă, al cărei parchet fusese frecat în ajun de trei mujici; era acolo un bufet masiv de stejar și o masă la fel, cu picioare în formă de labe de leu, având în ea ceva solemn și fastuos. Fața de masă era fină și scrobită, cu monograme mari. Ibricul de argint păstra aroma cafelei, zaharnița strălucea, la fel un vas cu frișcă și coșulețul cu biscuiți; alături se găseau pesmeți și colac proaspăt, iar mai într-o parte așteptau câteva scrisori, gazete și o carte de curând apărută, „Revue des Deux Mondes”. Nehliudov vru să înceapă cu scrisorile, dar în ușa din coridor apăru legănându-se o femeie bătrână, plinuță, în doliu, având părul prins în dantele, care îi ascundeau cărarea. Era Agrafena Petrovna, camerista mamei lui Nehliudov, care murise de curând chiar în această casă. Trăia aici de multă vreme, din copilărie, și o însoțise nu mai puțin de zece ani pe mama lui Nehliudov în străinătate; avea ținută și maniere nobile, iar pe Dmitri Ivanovici îl știa încă de când se numea Mitea. Acum îndeplinea funcțiile de menajeră.

– Bună dimineața, Dmitri Ivanovici.

– Bună să-ți fie inima, Agrafena Petrovna. Ce mai veste-poveste? – întrebă el, glumind.

– Iată o scrisoare. O fi de la prințesa bătrână ori de la fiica ei. A adus-o camerista în zori, așteaptă la mine – spuse Agrafena Petrovna și zâmbi cu subînțele.

– Bine, acuș, – zise Nehliudov, observând zâmbetul femeii și se posomorî.

Zâmbetul însemna că scrisoarea e de la prințesa Korceaghina, cu care, după părerea Agrafenei Petrovna, Nehliudov se pregătea să se căsătorească. Această presupunere, exprimată prin zâmbet, îi era neplăcută.

– Deci să-i spun să aștepte, conchise Agrafena Petrovna și, ca să se afle în treabă, mută periuța pentru curățatul mesei dintr-un loc în altul, apoi ieși cu demnitate.

Nehliudov desfăcu plicul parfumat și începu să citească biletul primit.

„De vreme ce m-am obligat să fiu memoria dumitale, vin să-ți amintesc că astăzi, 28 aprilie, trebuie să fii la curtea de jurați, așa că nu poți merge cu noi și cu Kolosov la expoziție, după cum, – cu ușurința ce te caracterizează – mi-ai promis ieri; à moins que vous ne soyez disposé à payer à la cour d'assises les 300 roubles d'amende, que vous refusez pour votre cheval¹, pentru că nu te-ai prezentat la timp. Mi-am amintit de acest lucru aseară, imediat după ce ai plecat. Deci nu uita.

Pr. M. Korceaghina”

Pe verso era adăugat: „Maman vous fait dire que votre couvert vous attendra jusqu'à la nuit. Venez absolument à quelle heure que ce soit².”

M.K.”

Nehliudov se încruntă. Biletul făcea parte din acea abilită manevră pe care prințesa Korceaghina o desfășura de două luni încoace pentru a-l prinde într-un pânză de păianjen invizibilă și a-l aduce lângă dânsa. Dar pe lângă neobișnuita nehotărâre în fața căsătoriei a holteilor trecuți de prima tinerețe și nu prea îndrăgostiți, Nehliudov mai avea un motiv care-l împiedica, chiar dacă s-ar fi hotărât s-o ceară în căsătorie. Desigur, nu faptul că acum zece ani a sedus-o și a abandonat-o pe Katiușa, acest incident fusese uitat încă de atunci și nu constituia o piedică în calea căsătoriei, ci cu totul altceva: era la mijloc o femeie măritată cu care se afla în relații intime. Hotărâse să rupă această legătură, dar nu știa cum va întâmpina ea hotărârea lui.

Nehliudov era timid cu femeile și poate că tocmai această timiditate a lui trezise în femeia aceea dorința de a-l cuceri. Era soția reprezentantului nobilimii din județul

¹ Doar dacă ești gata să plătești amenda de 300 de ruble, sumă pe care îți pare rău s-o cheltuiești pentru achiziționarea unui cal (fr.).

² Mama mi-a spus să-ți transmit că tacâmul o sa te aștepte pe masă până noaptea. Vino la orice oră, oricât de târziu (fr.).